

અભિક્ષ્ય નિષેધ.

લેખક તથા પ્રકાશક

મહંત શ્રીજીવણદાસજી અમીદાસજી.

રામપુરા- મુરત.

સંસ્થાપન કર્તા:

રત્નસિંહ હીપસિંહ પરમાર

પીપળા ઝેરી, લાલ દરવાજા—મુરત.

મુરત ભાગાનગરાવ રોડ પર આનંદા ધી "રાંદેર"
પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમા રતીલાલ દુક્કભદાસે છાપી.

સં ૧૧ ૧૬-૧૪ પ્રત ૧,૦૦૦ સને ૧૯૧૮

ફીમત રૂ. ૦.૨-૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૬૬૩

વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ રાજ્ય નિષેધ

વિષય પૃ. ૮૦ સ્. ૩

અભિક્ષ્ય નિષેધ.

લેખ તથા પ્રકાશક

મહંત શ્રીજીવ દાસજી અમીદાસજી.

રામપુરા—સુરત.

સંશે ૫ કલાં:

રત્નસિંહ ડી સિંહ પરમાર

ખીપળા શેરી, ૬ હરવાળ—સુરત.

સુરત ભાગ્યાતળાવ રોડ પર આવેલા ખી "રાંદેર"
પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં રત્નીલાલ દુલ્લભદાસે છાપી.

સંવત ૧૯૭૪. પ્રત ૧૦. સને ૧૯૧૮

કીંમત રૂ. ૦૨-૦

ગુજરાત વિજ્ઞાન ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ

॥ सत्यम् नमः ॥

❀ અભક્ષ્ય નિષેધ. ❀

अहिंसा परमोधर्मो यतो धर्मस्ततो जयः । सामवेद.

અર્થ—અહિંસા એ પરમ ધર્મ છે, જ્યાં ધર્મ છે ત્યાં વિજય છે, એમ ન સમજશો કે એ સાંસારિક વિજય છે, પરંતુ પારલૌકિક વિજય છે.

स्तोमांसास्वा विड विचारिणी प्रतिस्तोभन्ति अक्रभिः ।
प्रयावाजन हेवन्तं पुरं अस्यसि । अर्जुनि० ऋग्वेदः ॥

અર્થ—જે કોઈ માંસ ખાય છે તે નરકનો અધિકારી થાય છે અને સર્વદા દુઃખમાં રહે છે. તેનાં દર્શન કરવાં મહા પાપ છે.

इन्हाचिज्ञयावनस्पति बक्ष मयाधर्त मित्रोजसांयत ते
अम्रस्य विदद्युतः द्विवं वर्षते वष्टूये । ऋग० ॥

અર્થ—ધાસ ચાર પગવાળા પશુને માટે બનાવ્યું છે, અને અનાજ મનુષ્યોને માટે બનાવ્યું છે. જેમ સ્ત્રી પુરુષને માટે છે તેમ પશુ પશુને માટે છે, મનુષ્યની સ્ત્રી પશુને માટે નથી, તેમજ માંસ મનુષ્યને માટે નથી.

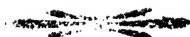
મચ્ચંન પિષેત માંસ ન મજ્જેત્ અસત્યં ન વદેત પરદારાન
નસ્પૃશેત્ ॥ અથર્વવેદ ॥

અર્થ—તાડી દાર નહિ પીવો, માંસ નહિ ખાવું, ગૂઠું નહિ
ખોલવું, બ્યભિચાર નહિ કરવો. યજુર્વેદ પુરુષસુકત ઉપનિષદમાં
લખ્યું છે કે સર્વે જીવધારી વિરાટ પુરુષના હાડ, ચામ, માંસ છે.
તેથી માંસ ખાનાર સર્વે વિરાટ પુરુષના શત્રુ છે.

જે વિરાટ પુરુષના કેસ (વનસ્પતિ) ખાય છે તે શત્રુ નથી.
કારણ કે ખાલ તોડવાથી અને કાપવાથી કાઢીને દુઃખ થતું નથી.

યજ્ઞીવ હિંમા યા મનુવર્તેતેતસ્ય જીવસ્ય નરકંક્રીડતે ॥

અર્થ—જે કોઈ જીવહિંસા કરવાનો વિચાર કરે તે જરૂર
નરકમાં જાય છે અને નાના પ્રકારનાં કષ્ટ ભોગવે છે.

મહાભારત દિ અશ્વિનાથી રૂપીશ્વરોનાં ઉદ્ધૃત
કરેલાં વચનો.

યે મક્ષયન્તિ માંસાવિશસ્વાનાં જીવિતૈર્પિણામ્ ।

તૈર્દેવોમક્ષિતેઃ મૈર્વૈરિતિ બ્રહ્માવ્રતીદ્રિજ ॥

અર્થ—જે પ્રાણીનું માંસ જે લક્ષણ કરે છે તે પ્રાણી ખીજ
જન્મમાં તે મનુષ્યનું માંસ લક્ષણ કરે છે. અર્થાત્ પરસ્પર બદલો
વાળા વિના છૂટકો નથી, જેનું અભ્યાસનું વચન છે.

સ્વમાંસ પરમાંસેનયોવર્દ્ધ યિતુમિચ્છતિ ।

નારદઃ વ્રાહ્મધર્માત્મા નારકૈઃ સહપચ્યતે ॥

અર્થ—જે કાંઈ અન્યતું માંસ ખાધને પોતાનું માંસ વધારવા આહે છે, તે અવશ્ય નારકમાં પડશે, એવું નારદનું વચન છે.

યોઽહિંસકાનિભૂતાનિહિનસ્ત્યાત્મ મુખેચ્છયા ।

કૃષ્ણદ્વેપાય નઃ વ્રાહ્મસ્થાવરત્વંસગચ્છતિ ॥

અર્થ—જે અહિંસક જનાવર છે, જેમ હરણું, સસલા વગેરે તેને કાંઈ પોતાના ખોરાક માટે મારશે તે સ્થાવર (ઝાડ, પર્વત વગેરે) યોનિમાં જશે એવું વ્યાસજીનું વચન છે.

યાવજ્જીવતિ યો માંસં વિપવત્પરિ વર્જયેત ।

વસિષ્ઠો ભગવાનાહ સ્વર્ગલોકં સ ગચ્છતિ ॥

અર્થ—મનુષ્ય જ્યાં સુધી જીવે ત્યાં સુધી માંસ ખાતું નહીં વિષ જાણી તેને ત્યાગી દેવું. જે માણસ આમ કરશે તેને સ્વર્ગની પ્રાપ્તિ થશે. એવું વસિષ્ઠ ભગવાનનું વચન છે.

યે ભક્ષયિત્વા માંસાનિ સ્વતશ્ચાપિ નિવર્તતે ।

જમદગ્નિયે માદૈ નં સોઽપિ સ્વર્ગમવાન્પુયાત્ ॥

અર્થ—જે કાંઈ માંસ ખાતો હોય તે પિત્તાર કરી છોડી દે,

અથવા કોઈના બોધથી માંસ ખાવાનું છોડી દે તો તે જરૂર સ્વર્ગે જશે. આ જમદગ્નિજીનું વચન છે.

રૂપમારોગ્યમૈશ્વર્યં કાન્તિ સ્વર્ગાનમેવ ચ ।

પ્રાપ્નોત્ય હિંસ્રઃ પુરુષઃ પ્રાદૈવ મુશના મુનિઃ ॥

અર્થ—જે હિંસા કરતા નથી તે સંસારમાં સુંદરતા, સફળતા, આરોગ્યતા, વિદ્યા ઇત્યાદી શુભ ગુણોથી પરીપુર્ણ થાય છે, અને અંતકાલે સ્વર્ગમાં જાય છે, એવું શુક્રજીનું વચન છે.

સુવર્ણદાનં ગોદાનં ભુમિદાનં તથૈવ ચ ।

નોત્તમં પ્રાણદાના અ પરાશરવચો યથા ॥

અર્થ—સોના દાન, પૃથ્વીદાન, ગોદાન એ સરવે શ્રેષ્ઠ દાન છે પરંતુ જીવને ન મારી પ્રાણુ દાન દેવું એ સરવેથી ઉત્કૃષ્ટ (ઉત્તમ) દાન છે, એવું પરાશરજીનું વચન છે. એવીજ રીતે માર્કંડેજીની સાક્ષી છે.

કર્મણા મનસા વાચા યા હંતિ ન હિ કશ્ચન ।

સ મિત્રં સર્વધૃતાના મનુઃ સ્વાયંભુષોઽબ્રવીત્ ॥

અર્થ—કર્મથી, મનથી, વાણીથી કોઈ પ્રકારે જે હિંસા ન કરે તે સર્વ પ્રાણીનો મિત્ર છે, એવું સ્વાયંભુષ મનુજીનું વચન છે.

હન્તા ચૈવાનુમન્તા ચ વિશ્વસ્તા ક્રયવિક્રયી ।

સંસકર્તા ચોપહન્તા ચ છાદકશ્ચાષ્ટ ઘાતકાઃ ॥

ધનેન ક્રયિકો હન્તિ દ્યુભોગેન ચ લાદકઃ ।

ઘાતકો વધ વન્ધ્યાભ્યામિત્યેવં ભવિ ધેનુધઃ ॥

અર્થ—મારવાવાલો, મારવાનો વિચાર કરવાવાલો, મારનારને સલાહ આપનાર, માંસ વેચનાર, માંસ વેચાતું લેનાર, રાધિનાર, માંસ રાધિલું પીરસનાર અને માંસનો ખાનાર એ આઠે પ્રકારના ઘાતકો છે.

વિશેષ કરી હિંસા ત્રણ પ્રકારથી થાય છે. ૧ માંસ વેચાતું લે છે, તે પૈસા આપી જીવ વધ કરાવે છે, કેમકે માંસ વેચાતું કોઈ લેનાર નહીં હોય તો જીવનો વધ કોઈ કરે નહીં; માટે વેચાતું લેનાર પુરો પાપી છે. ૨. માંસ ખાવાવાલો ખાવાના સ્વાદથી જીવ મારે છે. માટે જે સ્વાદની ઇચ્છા ન રાખે અને માંસ નહીં ખાય તો જીવ હત્યા કોણ કરે? ૩ હત્યારો એ છે જે સર્વ જીવધારીને ખાધી કરી હત્યાઆરથી મારે છે, માટે બન્ને એકજ વાત છે. ચોર અને ચોરનો સાથી બન્ને ગુન્હેગાર છે.

શાક મુલ ફલૈર્મેઘ્યૈઃ યોવાડ્ડન્નૈવ ભોજનમ્ ।

ન તત્ફલમવાપ્નોતિ યન્માંસપરીવર્જનાત્ ॥

અર્થ—શાક, ફળ, મુલ, ફલ ઇત્યાદિ જમવાથી જે ફળ પ્રાપ્તી થાય છે, તે ફળ માંસ ખોવાથી નથી મળતું.

મધુ માંસં ચ યે નિત્યં વર્જયન્તીહ માનવાઃ ।

જન્મ પ્રભૃતિ મદ્યં ચ સર્વે તે મુનયઃ સ્મૃતાઃ ॥

અર્થ—જે મનુષ્ય માંસ અને મદીરા (દારૂ તાડી) થી
આયુષ્ય જીર બચીને રહે છે, તે સાધુ તુલ્ય છે; ને અવશ્ય સદ-
ગતીને પ્રાપ્ત થાય છે.

શતં સમાયઃ પુરુષ તપસ્તેપે સુદારુણમ્ ।

ન ભક્ષયન્તિ ये मांसं सममेत दृढाद्वંતम् ॥

અર્થ—જે કોઈ સો વર્ષ અથવા વધારે તપસ્યા કરે અને
બીજાને પુરુષ માંસ ત્યાગી દે, બન્નેનું ફલ એક સમાન છે.

यथा हस्तिपदे न्यानि पदानि पदगामिनः ॥

सर्वे धर्मास्त्व हिंसायां प्रविशन्ति तथा ध्रुवम् ॥ ૧ ॥

सर्व वेदाधिग मनं सर्व तीर्थावगाहनम् ॥

सर्वयज्ञ फलं चैव नैव तुल्य महिंसया ॥ ૨ ॥

अहिंसा परमો यज्ञो अहिंसा परमं तपः ॥

अहिंसा परमाक्षय्यमहिंसो यजते सदा ॥ ૩ ॥

अहिंसा सर्व लोकस्य यथा माता पिता तथा ।

स्वमांसा त્વર मांसानि परिपाल्य दिगं गतः ॥ ૪ ॥

તમેવ પરમં ધર્મમ્ મહિંસાસં પ્રવક્ષતે ।

एवं परो महात्मायो विष्णुलोकं स गच्छति ॥ ૫ ॥

અર્થ—જેમ હાથીના પગમાં સર્વે જીવોના પગ સમાય છે તે પ્રમાણે અહિંસામાં સર્વે ધર્મ સમાય છે.

કોઈ પ્રાણીને દુઃખ ના દેવું એ વેદ પાઠ સમાન છે, સર્વે તિર્થ ક્યાં બરાબર છે, સર્વે યજ્ઞ સમાન છે. સર્વે જીવધારીઓની રક્ષા બરાબર કોઈ ધર્મ નથી. અહિંસા મોટો યજ્ઞ છે, જે હિંસા નથી કરતા તે યજ્ઞ અને તપ કરે છે. જે કોઈ જીવહિંસા નથી કરતા તે અન્ય પ્રાણીઓના માત પિતા સમાન છે, માત પિતા (વિંછણી પેટે) પોતાનું માંસ પોતાનાં બાળકોને ખવડાવી તેમના પ્રાણ બચાવે છે, આ પ્રકારે અહિંસા કરનાર સર્વે જાય છે. (૪) જેમાં જીવહિંસા નથી તે મોટો ધર્મ છે. જે અહિંસા ધર્મ મહત્ત્વ કરશે તે મહાત્મા વિષ્ણુલોકમાં જશે.

અષ્ટાદશ પુરાણેષુ વ્યાસસ્ય વચન દ્વયમ્ ।

પરોપકારઃ કરુણાય પુણ્યાય પર પીઢનમ્ ॥

અર્થ—પારકોને પીડા કરવાથી અધર્મ થવાય છે અને જીવ દયા રૂપ પરોપકાર કરવાથી પુણ્ય થાય છે, એવું બરાડે પુરાણમાં વ્યાસજીનું વચન છે

યોઽહિંસકાનિ ભુતાનિ હિનસ્ત્યાત્મ મુલેન્નહયા

સજીવંશ્ચ ભૂતશ્ચૈવ ન કિંચિત્ મુલ મેવતે ॥

અર્થ—જે મનુષ્ય અહિંસક (નીરપરાધી) પ્રાણીને પોતાના સુખની ઇચ્છાને માટે મારે છે તે જીવતાં છતાં મરેલા જેવા છે; કારણ કે તેને કોઈ પણ જગાપર સુખ મલતું નથી. (મનુ સ્મૃતિ.)

वर्षे वर्षेऽश्वमेधेन यो यजेत शत समाः ।

मीसानि च न खादेद यस्तयोः पुण्यफलं समम् ।

અર્થ—જે પુરુષ વર્ષે વર્ષે અશ્વમેધ કરી સો વર્ષ સુધી યજ્ઞ કરે અને એક પુરુષ ખીભકુલ માંસ ન ખાય તે બન્ને પુરુષોને સરખું ફલ મળે છે.

सर्वे वेदान तत् कुरुः सर्वे यज्ञाश्च भारत ।

सर्वे तीर्था भिषेकाश्च, यत् कुर्यात् प्राणीनां दया ॥

અર્થ—હે અશ્વિન ! પ્રાણીઓ ઉપરની દયા જે ફળ આપે છે તે ફળ ચારે વેદ આપતા નથી. તેમજ બધા યજ્ઞો પણ આપતા નથી તથા સર્વ ધર્મો કે સનાતન વંદન પણ આપી શકતા નથી. મહાભારતમાં લખ્યું છે કે;—

न गोप्रदानं न महीप्रदानं नाऽन्न प्रदानं हि तथा प्रधानम् ।
यथा वदन्तीह बुधाः प्रधानं सर्व प्रदानेष्वभय प्रदानम् ॥

અર્થ—સર્વ દાનોમાં અભયદાન જેવું શ્રેષ્ઠ મનાય છે તેવાં ગોદાન, પૃથ્વીદાન, અન્નદાન વીગેરે દાનો શ્રેષ્ઠ ગણાતાં નથી.

किं सुरगिरिणो गुरु अंजल निहिणो किं बहुज गंभीर
किं गयणा आ.विशालंकोअ अहिंसा समोषम्भो ॥

અર્થ—જેમ મેર પર્વતથી કોઈ મોટું નથી, સમુદ્રવત કોઈ ગંભીર નથી, અને આકાશથી કોઈ વિશાળ નથી તેમ અહિંસા સમાન ધર્મ નથી.

નયતિ દુઅણેવિ પાવં અન્ન પાણાઃ વાય ઓગ રૂયં ।
જં સન્વે વિયજીવાસુદેસીણો દુસ્કાભારુસ્સ ॥

અર્થ—ત્રિભુવનમાં પણ જીવની હિંસા સમાન પાપ નથી, કારણ કે સર્વ જીવો મુખને ધ્રુવે છે અને મૃત્યુના દુઃખથી ડરે છે, માટે કોઈ પણ જીવે જીવની હિંસા કરવી નહિ.

દીર્ઘમાયુઃ પરંરૂપ મારોગ્યં શ્લાઘનયિતા ।

અર્હિસા યાઃ ફલં સર્વં કિ મન્યત્કામદૈવસા ॥

અર્થ—આયુષ્ય, શ્રેષ્ઠ રૂપ, આરોગ્ય, શ્લાઘનીયતાએ સર્વ અહિંસા ધર્મનાં ફળો છે, વધુ શું કહેવું ! ધર્મિજન કળ આપવા માટે અહિંસા કામધેનુ સમાન છે. અહિંસાની જેટલી પ્રશંસા કરીએ તેટલી થોડીજ છે.

કપીર સાહેબની સાખી.

માસ અહારી માનવા, પ્રત્યક્ષ રાક્ષસં જાનિ;
તાકિ સંગતિ મતિ કરો, હોય ભક્તિમેં હાનિ. ૧.

માસ ખાય તે દેડ સખ, મઘ પિયે તે નિમ્મ;
કુલકી દુરમતિ પરિહરે, રામ જાગે તે હિંમ. ૨.

માંસ મછરિયા ખાત હે, સુરા પાનસેં હેત;
તે નર નરકહી જાયંગે, માતા પિતા સમેલ. ૩.

માંસ મછરીઆ ખાત હે, સુરા પાનસેં હેત;
તે નર જડસેં જાયંગે, જ્યો મલીકા ખેત. ૪.

માંસ ખાય અરુમદ પીએ, ધન વિપસ્ત જો થાય;
જુઆ ખેલ ચેરી કરે, અંત સમુલા જોય. ૫.

માંસ માંસ સખ એકહી, મછલી દિરની ગાય,
આખ દેખિ જો નર ખાત હે, સો નર નરકે જાય. ૬.

અઘણ રાજ આરુવરણુકે, ચાર કામ છતીશ;
રોટી ઉપર માછલી, સખી વરણુ ગયે ખીસ. ૭.

કલિયુગ ફેરે અઘણા, માંસ મછરિયા ખાય;
પાય લગે સુખ માનહી, રામ કહે મર જાય. ૮.

પાંવ પૂજવે એઠિકે, લલ્લે માંસ મદ દાય;
તિનકા દિક્ષા મુકિત નહિ, કોટિ નરક ફલ હોય. ૯.

જીવ હને દિંસા કરે, પ્રગટ પાપ શિર હોય;
પાપ સહીસો દેખિયા, પુન્ય ન દેખા કાય. ૧૦.

તિલજર મછલી ખાય કે, કાઠી ગઢિ દે દાન;
કાશી કરવત જે મરે, તોલી નરક નિધાન. ૧૧.

બઢરી પાતી ખાત હે, તાઢી કાઢી ખાલ;
જો બઢરીકા ખાત હે, તિનકા દાન હવાલ. ૧૨.

મુરગી ખુલ્લાસેં કહે, જળદ કરત હે મોહી;
આદેખ જેખા માંગહી, સંકટ પરેગા તોહી. ૧૩.

મીન માંસ જે ખાત હૈ, વાકી જાત ચંડાળ;
 ગીધ કાગડી દેહી ધરે, બરમે વારો વાર. ૧૪.
 અંકુર બંધો સો માનવા, માંસ બંધો સો શ્વાન;
 મરી ખાય ચમાર બયા, તિનો નક પરમાન. ૧૫.
 જીવ ધાત આદિક કર્મ, કરે ન કપલુ ભૂલ;
 સૌ રક્ષક જીવન કરે, પ્રેમ સહિત અનુભ. ૧૬.
 જીવત જીવ મુરદા કરે, કર્મહિ બયા કસાય;
 મરી ખાય ચમાર બયા, અધ્ધ કર્મકે દાય. ૧૭.

છંદ.

જીવ ખારકે માંસ બંધો, ઉનકે કૌન હવાસ હે;
 યમદારે માર ખાયજે, જ્યોં ભોહા મરત હુદાર હો.
 તનકે જીવ્યા સ્વાદ કારણ, બિગડત હે પરભોક હો.
 ઔર ચૂક સખ માફ હોયગી, કઠિન જીવકે દાવ હો.
 કહી હમારી બુદ માનો, સમજી ગીતા બેહ હો.
 પ્રણુ જાકી સાખ પૂરે, મોહે દાવ કહાં દેહ હો.

રેખતા.

દયા ખીન જોગ અર જોગી જપતપ કરે,
 દયા ખીન પંડીત પુસ્તક પઢાવે;
 દયા ખીન દુષ્ટા નાહિ મન તે માટે,
 દયા ખીન નામ દિદે ન આવે;

દયા ખીન નેમ અરૂ ખતિ નિર જલ કરે,
 દયા ખીન તીર્થ સમ ભમી આવે;
 કહૈ કપીર ચલ દયાકે તખત પર,
 બહાકે ગયે નહિ બકુરી આવે.

નાનક—મસ ખાવાની ઇચ્છા રાખનાર અવશ્ય હિંસક
 પશુઓની યોનીઓમાં જાય છે.

નાનક સાહેબની જન્મ સાખીમાં લખ્યું છે કે:—“એક
 સમય નાનક સાહેબ ગુજરાતવાલાની પાસે આવેલા મમનાબાદ
 નામક ગામમાં ગયા હતા. ત્યાં તેમને મલિક ભાગુ નામનો કરોરી
 ક્ષત્રિય મળ્યો. તે ક્ષત્રિયે નાનક સાહેબને કહ્યું “આજે મારે ઘેર
 મારા પિતાના શ્રાદ્ધનો દિવસ છે, માટે આપ મારે ઘેર ભોજન
 કરો.” તે સંલિખા નાનક સાહેબે કહ્યું “તે શ્રદ્ધ તમારા પિતાને
 પહોંચશે કે ?” ક્ષત્રિયે ઉત્તર દીધો “આહાણુ વચન અનુસાર તો તે
 પહોંચવું જોઈએ.” નાનક સાહેબ બોલ્યા “તે કદીપણુ પહોંચશે નહિ.
 તારા પિતાએ ઘેરાની યોનિમાં જન્મ લીધો છે અને તે અહીંઆથી
 પાંચ કોસના અંતરપર એક સ્થળે ઝાડીમાં ત્રણ દીવસનો બૂખ્યો
 બેટો છે.” ત્યારે ક્ષત્રિયે કહ્યું “એ વાતનો વિશ્વાસ મને કેમ આવે?”
 નાનકે કહ્યું “તું ભોજન લઈને તેની પાસે જા તે ભોજન જમશે
 અને તારી સાથે મનુષ્યની બાષામાં વાત કરશે.” પછી તે ક્ષત્રિય
 નાનક સાહેબના કહેવાપર વિશ્વાસ રાખી ભોજન લઈને ઉક્ત સ્થાને
 ગયો. ત્યાં ખરેખર તેને ઘેટો મળ્યો અને તે ઘેટાએ પેટ ભરીને અન્ન
 ખાધું. તે જમી રહ્યો તત્પશ્ચાત્ ક્ષત્રિયે તેને પૂછ્યું. “તમે કાણુ

હો.?" ઘેટાએ ઉત્તર આપ્યો. "હું ફલાણો ક્ષત્રિય છું. એક વૈષ્ણવના ઉપદેશથી મેં માંસ બક્ષણ છોડી દીધું હતું. પરંતુ એક સમય હું ખિમાર પડ્યો તે સમયે મારો પાડોશી માંસ રાંધતો હતો તેના મસાલાની ગંધ મારા નાકમાં જવાથી મને તે ખાવાનું મન થયું. તેલમાં મારો પ્રાણ નીકળી ગયો અને માંસ ખાવાના સંકલ્પને લીધે મારો ઘેટાની ચોનીમાં જન્મ થયો."

ત્યાર પછી તે ક્ષત્રિય નાનકના ઉપદેશથી બકિત માર્ગમાં ભાગી ગયો.

"જો માણસો માંસાહારી હોય છે તે સર્વ અશુદ્ધ અંતઃકરણ વાળા હોય છે. પ્રથમ તેમનું મન બકિતમાં લાગતું નથી તેમને સાંસારિક હલકપદ અને વિષય વાંસનાની પ્રત્યક્ષ પ્રત્યક્ષ થાય છે. અને જો તે બકિત માર્ગમાં પ્રવૃત્ત થાય તો વામમાર્ગ તરફ ઝુકે છે. જો માંસ મદિરાનું સેવન કરીને પ્રસન્ન થાય છે તે સગુણની બકિતમાં પ્રવૃત્ત થાય છે, પરંતુ સગુણની બકિતમાં પરબોક્તું સુખ અને મોક્ષની પ્રાપ્તિ કદિપણ થતી નથી."

હૃદયંત રણુ.

એક સમયે એક રાજા પોતાના પ્રધાન સહિત બગીચામાં ફરવા ગયો. તે વખતે તેમને એક વાદરી પોતાના બચ્ચાને હાલી સાથે વળગાડી એક ઝાડેથી ખીજે ઝાડે કુદતી દુઃખોચર થઈ. વળી તે

વાંદરી થોડીવાર એક સ્થળે બેસતી તો તેનું બચ્ચું તેની સાથે જોડ કરતું. તે વાંદરી પોતાના બચ્ચાંપર અત્યંત પ્રેમ પ્રદર્શિત કરતી હતી તે જોઇ રાજા પ્રધાનને કહેવા લાગ્યો “અહો આ વાંદરી પોતાના બચ્ચાપર પોતાના પ્રાણ કરતાં અધિક પ્રેમ રાખે છે, તે જોઇ હું અત્યંત આશ્ચર્ય ચકિત થયો છું.” પ્રધાને કહ્યું “મહારાજ, પ્રાણીમાત્રને પોતાના પ્રાણ કરતાં વિશેષ પ્રિય એવી વસ્તુ આ જગતમાં કોઇ છેજ નહિ. જુઓ આપણે એની પરીક્ષા કરીએ.” એમ કહી પ્રધાને વાંદરીને બચ્ચાં સહીત પકડાવી અને તેને તેના બચ્ચાં સહિત એક હોજમાં નાંખી અને તેમાં પાણી ભરતું શરૂ કર્યું. પાણી જેમ જેમ ભરાતું ગયું તેમ તેમ પોતાના બચ્ચાંને હાંચે છાતીપર ચઢાવતી ગઇ. છેવટે વાંદરી પાણીમાં ડૂબવા લાગી એટલે તે પોતાના બચ્ચાને નીચે નાંખી તેના ઉપર હાથ રહી પકડી પ્રધાને તરતજ હોજમાંનું પાણી ખાલી કરાવી નાંખ્યું અને વાંદરી તથા તેના બચ્ચાને બચાવી લીધાં.

આ દૃષ્ટાંત દ્વારા સિદ્ધ થાય છે કે આ સંસારમાં અત્યેક પ્રાણીને તેના પોતાના પ્રાણ સાથે વિશેષ પ્રિય છે શરીર કરતાં ઇન્દ્રિયો અને ઇન્દ્રિયો કરતાં પ્રાણ પ્રિય હોય છે. માટે કોઇપણ પ્રાણીને મારીને તેનું માંસ ભક્ષણ કરવું નહિ. માંસ ભક્ષણ એ ઘોર પાપ છે. માણસે અત્યેક પ્રાણીપર હેત રાખવું.

મિકાલીનું દ્રષ્ટાંત.

એક શહેરમાં એક ડોશી અને તેના એકનો એક દીકરો રહેતાં હતાં. દીકરાપર ડોશીનો અત્યંત પ્રેમ હતો. પ્રત્યેક રીતે ડોશી દિકરાની સંભાળ રાખતી. દિકરો ઠાઠવાર માંદો પડે તો અનેક ઉપાયો કરતી અને દેવોની માનતા રાખતી.

છોકરો હંમેશા જંગલમાં જઈ જો પ્રાણી મળે તેને મારી તેનું માંસ ધરમાં લાવી રાંધી ખાતો હતો. ઉક્ત ડોશી ધણી ખીકણ હતી. તેણે મનમાં વિચાર કર્યો “દરેક પ્રાણીના અંત વખતે તેના પ્રાણુ લેવાને યમરાજ આવે છે. હું જુદું થઈ છું, મારી શક્તિ ધરી છે, મને આંખે સૂઝતું નથી, કાને સંભળાતું નથી, કાયાં ખેંચી ગયાં છે, ને મંદવાડને લીધે ખવાતું પણ નથી, માટે મને પણ હવે જરૂર યમરાજ લેવાને આવશે.”

એક દિવસ તે ડોશીના દિકરાને તાવ આવ્યો. તેને બિમાર પડેલો જોઈ ડોશી ધણી ગભરાઈ ગઈ અને દેવોની માનતા લેવા લાગી. તે રાત્રે ડોશી બહાર ઓઢલાપર સુતી અને છોકરાને ધરમાં અંદર સુવાડ્યો. મધ્યરાત્રિના વખતે બાપેલો પાડો ખુદી ગયો અને ડોશીની પાસે આવીને તેનું લુગડું મ્હોંમાં પાલીને ખેંચવા લાગ્યો. તે જોઈ ડોશી ગભરાઈને વીચાર કરવા લાગી “યમરાજ જરૂર મારો જીવ લેવાને આવ્યો છે” અને પછી તે મોટેથી બોલવા લાગી “યમરાજ મને શા માટે લઈ નહીં છો? હું માંદો નથી, હજી મારું શરીર કામ કરી શકે છે માટે મને નહિ લઈ

જાઓ. પરંતુ મારા છોકરો મારા છે, તેને તાવ આવે છે તેને લઈ જાઓ. ” આ વખતે છોકરો જાગૃત હતો, તે પોતાની માતાનાં આવા વચન સાંભળી અત્યંત વિસ્મિત થયો અને વિચાર કરવા લાગ્યો કે “ મારી માતા મારા પર ધણો પ્રેમ રાખતી હતી, ને વૃદ્ધ છે અને મરવા પડી છે, તે છતાં તેણે મારા પ્રાણ કરતાં પોતાનો પ્રાણ વિશેષ ધ્યાનમાં લીધો. એ જ પ્રકારે દરેક પ્રાણીને પોતાનો પ્રાણ ધ્યાનમાં હશે, માટે હું દરોજ ધણા જીવ મારી નાખું છું તેમાં અતિશય પાપ છે. ” એવો વિચાર કરી તેણે તે દિવસથી જીવ ખાત કરવાનું છોડી દીધું અને હરિભજનમાં નિમગ્ન થયો અને અંતે તેની સદ્ગતિ થઈ.

દેવીલક્ષ્મી વામનાગીર્તી દુર્દશા.

મૈથિલ દેશમાં કાર્તીનાથ નામનો એક દેવી લક્ષ્મી રહેતો હતો. તે દેવી જગદંબાને પ્રસન્ન કરવાને મઘ માંસનો ઉપયોગ કરતો હતો તેથી હજારો મુંગા પ્રાણીઓ-ખરો-કુકડાનો સંહાર મતો હતો. વળી મદિરાનો નૈવેદ્ય પણ ચઢાવતો હતો. એ પ્રકારે દીર્ઘકાળ પર્વત બલીદાન આપ્યા છતાં દેવી કાંઈ પ્રસન્ન થઈ નહિ અને તે વૃદ્ધ થયો અને મરણ પથારીએ પડ્યો. આ વખતે તેને એટલું કષ્ટ થતું હતું કે તેનું વર્ણન થઈ શકે એમ નથી, તેનું સમગ્ર શરીર કાઢી મળું અને તેમાં અનેક જંતુઓ પડ્યા, અને તે મહા વેદના ભાગવવા લાગ્યો, તેના પુત્ર દુર્ગાનાથને પોતાના પિતાની મહા દુર્દશા જોઈ

અત્યંત શોક થયો. અને તેનું કષ્ટ ઝોલું કરી કાંઈક શાંતિ આપવાને તેણે દુર્ગાપાઠ અને હોમ કરવાનો આરંભ કર્યો. તેને લાગ્યું કે મારો પિતા દેવી ભક્ત હોવાથી દુર્ગાપાઠથી દેવી જગદંબા પ્રસન્ન થઈ એનું કષ્ટ ઝોલું કરશે. તેણે ત્રણ દિવસ દુર્ગાપાઠ અને દર્શાશ હવન કરી પુણ્યાહુતિ કરી. એટલે દેવી પ્રસન્ન થઈ. મધ્ય રાત્રે દુર્ગાનાથ જીતેલો હતો તેને જગાડીને બોલી “ હે દુર્ગાનાથ ! તારો પિતા મારો ભક્ત છે, પરંતુ એણે મારી ભક્તિ અસુરપણાથી કરી છે માટે હું એના પર પ્રસન્ન નથી. જો એણે મારી શુદ્ધ ભક્તિ કરી હોત તો આ આંત સમયે તેને સુખ પુત્ર કે સદ્ગતિ પ્રાપ્ત થાત. પરંતુ એ દુષ્ટાત્માએ પ્રતિ વર્ષ સેંકડો મુંગા પ્રાણીઓનો સંહાર કર્યો છે, માટે તેનું ફળ એને અવશ્ય મળવું જોઈએ.

વળી તારા પિતાએ મને ઝાકણી બનાવી છે. કારણ કે હું જગદંબા અર્થાત જગતની માતા છું અને મુંગા પ્રાણીઓ એ કાંઈ જગતની બહાર નથી. એ મુંગા પ્રાણીઓ મારા બાલક છે. તારા પિતાએ તે પ્રાણીઓનો વધ કરી મારી આમળ તેનું માંસ ધરાવ્યું, તો શું હું માંસ બદાણુ કરું ? શું હું જમજનનની થઈ મારા બાળકનો સંહાર કરું ? માટે એનાં કરેલાં પાપ એને ભોગવવાનું પડશે. ” દેવીનાં આ વચનો સાંભળી દુર્ગાનાથ બોલ્યો “ હે જગદંબે હે જમજનનની ! મારા તથા મારા પિતાના અપરાધો ક્ષમા કરી એને આ મરણ સમયના મહાકષ્ટથી મુક્ત કરો. જો આપ એના સંકટનું નિવારણ નહિ કરશો તો તમારી લાજ જશે કારણકે મારો પિતા જગપ્રસિધ્ધ દેવી ભક્ત છે. ભોલો તેની આ દશા જોઈ હાંસી કરશે કે દેવીની ભક્તિ કરવાથી આવી દુર્દશા થાય છે. હે જમ-

દુઃશરિણી ! આજથી હું સંકલ્પ કરીને કહું છું કે આજથી અમારા કુટુંબમાં કોઈપણ આવી રીતે વામમાર્ગી થશે નહિ અને શુદ્ધ આચાર વિચારથી તમારી ભક્તિ કરશે. માટે આપ એકવાર મારા પિતાપર પ્રસન્ન થઈ એનું કબ્જા દૂર કરો. આપનું નામ પતીત પાવની છે માટે મારો પિતા મહા પતિત હોવા છતાં આપ કૃપા કરી એને સુખ થાય એમ કરો. ”

જગદંબાએ ઉત્તર આપ્યો. “ હે દુર્ગાનાથ ! તારા પિતાના અપરાધ ક્ષમા થાય એમ નથી. છતાં તારી ભક્તિથી હું પ્રસન્ન થઈ છું અને વરદાન આપું છું કે આજથી એકવિશ દિવસ પર્વત તારો પિતા, જીવશે, એટલા સમયમાં તારાથી જેટલાં દાન પુણ્ય, ધર્મ, જપતપ, આદિ તારા પિતાના નામથી થાય તેટલાં કરવાં એટલે તારા પિતાનું કબ્જા એણું થશે. ”

હે દુર્ગાનાથ ! તારી ભક્તિથી હું જેટલી પ્રસન્ન થઈ છું તેટલી બકરા, કુકડા, મદિરા આદિના ભોગથી પ્રસન્ન થતી નથી કારણ કે “ અહિંસા પરમો ધર્મ ” એ મારું મોટા મોટું મુત્ર છે. ” દુર્ગાનાથે આ શ્લોકનો અર્થ સમજી પોતાના ગ્રહમાં એવો બદોબસત કર્યો કે કોઈએ મદ્યમાંસ વગેરે અપવિત્ર વસ્તુને સ્પર્શ સુધ્ધાં કરવો નહિ. તેણે આવી પ્રતિજ્ઞા પોતે પણ લીધી અને સર્વની પાસે લેવડાવી. વધી તેણે મૈથીલ દેશના કેટલા બ્રાહ્મણ વામમાર્ગીને એવો બોધ કર્યો કે “ જગદંબા માંસ મદિરાથી પ્રસન્ન થતાં નથી, પરંતુ કોપાયમાન થાય છે. તે માંસ મદિરા સેવનારને દુઃખી કરે છે માટે સુખની પ્રતિજ્ઞા રાખનારે મદ્યમાંસનો ત્યાગ કરવો. ”

પ્રાચીન કાળમાં સખરી નામની એક સુંદર લિલ્લ બાળા હતી. તે બાળીજ દયાવાનું હતી. તે જ્યારે યુવાવસ્થામાં આવી ત્યારે તેના પિતાએ વિચાર કર્યો કે મારી પુત્રી ઉપવર થયેલી હોવાથી હવે થોડા વર શોધી કાઢી એનું લગ્ન કરી દેવું જોઈએ. પછી તેણે ઉદ્યોગ કરી તેને માટે એક થોડા વર શોધી કાઢ્યો અને લગ્નની તૈયારી કરવા માંડી. લગ્નને થોડા દિવસ બાકી રહ્યા એટલે તેના પિતાએ અનેક કુકડા બકરા, ઘેટા આદિ લાવી તેમને એક વાડામાં બંધ કર્યાં. લિલ્લ લોકો લગ્ન પ્રસંગે અનેક પ્રાર્થનાઓ વધ કરી તેમનું માંસ લલ્લણુ કરે છે અને તેજ ઉદ્દેશથી સખરીના પિતાએ પણ મુંઝા પ્રાર્થનાઓને લાવી વાડામાં બંધ કરી દીધાં. બીજા વિશે સખરી પોતાની માતાની સાથે ફરવા નીકળી અને તેણે એક વાડામાં હજારો મુંગાં પ્રાર્થનાઓને બંધ કરેલાં જોઈ પોતાની માતાને પ્રશ્ન કર્યો કે “ આ મુંગાં પ્રાર્થનાઓ મારા પિતાએ લાવી શા માટે બંધ કર્યાં છે ? ” તેની માતા બોલી “ તારા લગ્ન પ્રસંગે કાપવાને માટે ” પોતાની માતાના આ શબ્દ સાંભળી સખરી અત્યંત ચિંતાતુર થઈ અને વિચારવા લાગી કે મારા લગ્ન પ્રસંગે હજારો પ્રાર્થનાઓ મારી નાખવામાં આવશે માટે મારે લગ્ન કરવું જ નથી. એવો વિચાર કરીને મધ્ય રાત્રે પોતાના માતાપિતાથી છાની ઉઠી જંગલમાં ચાલી ગઈ. ત્યાં તેને એક રૂપિયા આશ્રમ જોઈ પરમ આનંદ થયો. તે વિચારવા લાગી કે આ આશ્રમમાં કોઈ મહામુની રહેતા હોય એમ લાગે છે, પરંતુ એ આશ્રમમાં મારાથી કેમ જવાય ? હું લિલ્લડી છું, માટે એ પવિત્ર આશ્રમમાં જવાને મારો અધિકાર નથી. પરંતુ મહાત્માની સેવા તો જરૂર

કરવી જોઈએ. પછી તેણે દરરોજ સવારે એક લાકડાનો ભારો તે આશ્રમમાં નાખવા માંડ્યો. આશ્રમ નિવાસી મહાત્મા વિચારવા લાગ્યા કે રોજ લાકડાનો ભારો કાણ નાખી જાય છે ? એક દિવસ પ્રાતઃકાળમાં મહાત્માના શિષ્યો સ્નાન કરવા જતા હતા, એવામાં સખરીએ લાકડાનો ભારો ત્યાં નાખ્યો. તે જોઈ એક શિષ્યે તેને પૂછ્યું “ તું કાણ છે ? ” સખરી બોલી “ હું બિલડી છું ” તે સંબલિની શિષ્યને બહુ ક્રોધ થયો અને તેણે સખરીને એક તમાચો માર્યો. તેથી તે બાંધ નીચે પડી ગઈ અને અતિ કષ્ટાંત તથા બિલાપ કરવા લાગી. થોડીવાર પછી તે શાંત થઈ અને વિચાર કરવા લાગી કે દુઃખ એ અનુભવની શાળા છે અને વૈરાગ્ય પ્રાપ્ત કરવાનું સાધન છે. દુઃખમાંથી મનુષ્યને ખરો બોધ પ્રાપ્ત થાય છે. દુઃખ એ સુખનું સાધન છે. તે આ પ્રમાણે વિચાર કરતી હતી એવામાં તે આશ્રમના માતંગ રૂપી સ્નાન કરવા જવાને માટે બહાર નીકળ્યા. તેમણે સખરીની પાસે આવી તેને પ્રશ્ન કર્યો “ તું રોદન કરતી હોય એવી શા માટે જણાય છે ? ” સખરીએ પેલા શિષ્યે મારેલા તમાચાની વાત રૂપીને કહી. રૂપીએ તેને ધીરજ આપી કહ્યું “ પેલા આશ્રમ પાસે જઈને જેસ હું સ્નાન કરીને આવું છું, થોડી વારમાં રૂપી સ્નાન કરીને આવ્યા પછી સખરીનું સર્વ દર્શાત સંબલિ તેને ધીરજ આપીને કહ્યું ” ગભરાઈશમાં. હું આ આશ્રમની પાસે તને એક પર્ણકુટી (ખંપડી) બાંધી આપું છું તેમાં રહી તું પરમાત્માનું ચિંતન કર તેથી તારું સર્વ દુઃખ નષ્ટ થશે. ” પછી તેમણે સખરીને એક પર્ણકુટિ બંધાવી આપી. તેમાં રહી તે એકાગ્ર ચિત્તે પરમાત્માનું ચિંતન કરવા લાગી. પરંતુ

પેલા શિષ્યે સખરીને મારી તે કારણથી પંપા સરોવરનું પાણી
 બગડી ગયું. સર્વ મલીને વિચાર કરવા લાગ્યા કે પંપા સરોવરનું
 પાણી કેમ બગડી ગયું હશે? એવામાં પેલો ક્રોધી શિષ્ય બોલી
 ઉઠ્યો “ આપણા ગુરુએ પેલી બિલડીને લાવી રાખી છે તેજ
 દોષને લીધે પંપા સરોવરનું પાણી બગડી ગયું છે. ” એટલે સર્વ
 શિષ્યો મલી ગુરુ પાસે જઈ કહેવા લાગ્યા “ હે ગુરુ મહારાજ,
 આપે બિલડીને લાવી રાખી છે તે દોષથી પંપા સરોવરનું પાણી
 બગડી ગયું છે માટે આપ તેનો ત્યાગ કરો ” માતંગ રૂપીએ આ
 શબ્દો સાંભળી ધ્યાન ધરીને જોયું તો પોતાના શિષ્યના અપરાધથી
 પાણી બગડી ગયેલું જણાયું. તેઓ સખરીને પોતાની પુત્રીવત
 ગણતા હતા. તેથી આવું કલંક પોતાની ઉપર આવેલું જોઈ
 મહાત્માએ યોગાગ્નિથી પોતાનું શરીર બાકી નાંખવાનો સંકલ્પ
 કર્યો અને સખરીને કહ્યું “ હે પુત્રી, સર્વ જીવી રીતે પોતાની
 જીજ્ઞાસા કાંચલીનો ત્યાગ કરે છે તેવી રીતે હું દેહનો ત્યાગ કરું છું.
 તારે આ આશ્રમમાં રહી ઇશ્વર ભક્તિ કરવી. એક હજાર વર્ષ
 પછી શ્રીરામચંદ્રજી અંત્રે આવી તને દર્શન આપશે. મેં તને યોગ
 વિદ્યા શીખવી છે તેથી શ્રીરામચંદ્રજી આવશે ત્યાં સુધી તારા દેહનો
 પાત થશે નહિ. ” એટલું કહી રૂપીએ યોગાગ્નિથી પોતાનું શરીર
 બાકીને ભસ્મીભૂત કરી દીધું. આથી સખરીને પ્રથમ તો શોક
 પ્રાપ્ત થયો, પરંતુ તે ધૈર્ય ધારણ કરી પ્રભુની ભક્તિ કરવા લાગી
 અને શ્રીરામચંદ્રજીના આગમનની પ્રતીક્ષા કરવા લાગી. તે દરરોજ
 સારા સારા બોર ચાખીને શ્રીરામચંદ્રજીને માટે રાખવા લાગી અને
 ખરાબ બોર ફેંકી દેવા લાગી. સમય પુરો થતાં શ્રીરામચંદ્રજી

લક્ષ્મણ સહિત તે આશ્રમમાં આવ્યા ત્યારે સખરીએ તેમને સાષ્ટાંગ દંડવત કરીને કહ્યું “ હે દીન ભત્રસલ, આજે આપે મને પાવન કરી મારાપર મોટી કૃપા કરી. મારો આશ્રમ આપે પવિત્ર કર્યો. મને આપના દર્શનથી અષ્ટ સિદ્ધિનો લાભ થયો. આપના દર્શન ને માટે હું આપની રાહ જોતી હતી તે મારી ઇચ્છા ફળીજીત થઈ. મેં આ જોર આપને માટે રાખી મુક્યાં છે ” શ્રીરામચંદ્રજી એ તે બિલડીનો પ્રેમ જોઈ તેનાં એંઠાં જોર મહણ કર્યાં અને તે બાંધને ઉપદેશ આપી તેની સદ્ગતિ કરી.

પ્રિય વાંચકો ! આ બિલડી પોતાના લગ્નમાં મારવા માટે પ્રાણીઓ લાવેલા તે પર દયા લાવી પોતે સકંટ વેડીને જંગલમાં ગઈ અને સદ્ગતિને પ્રાપ્ત થઈ. આ પ્રકારે અહિંસા એ તેની સદ્ગતિનું કારણ થયું. માટે કોઇપણ પ્રાણીને દુઃખ દેવું નહિ.

સિંહલદ્વીપમાં એક નિસ્તૂત જંગલ હતું; તેમાં હાથી, હરણ, સસલાં, ચીત્તા, વાઘ, સાંપર છત્યાદિ અનેક પ્રકારનાં જનાવરો વસતાં હતાં. તે જંગલમાં ધણી થીય જાડી હોવાથી ગ્રીષ્મ ઋતુમાં એક જીજ્ઞાસુ ઝાડની ડાળીઓ ધસાઈ અસિ પેદા થઈ મોટો દવ લાગતો હતો, ચોતરફ અગ્નિ પ્રસરવાથી હજારો જન અસિના ભોગ થઈ પડતા હતા. આ પ્રકારે આગનું ભારે સંકટ હોવાથી સર્વ હાથીઓએ મળીને વિચાર કર્યો કે “ આ જંગલમાં દર વરસે હજારો જનાવરો જળી મરે છે; માટે આપણે આ જંગલમાંથી

ઝાડો કાઢી નાંખી એક મોટું વિશાળ મેદાન બનાવીએ તો ઠીક, તેથી આગ લાગશે નહિ. ” એવો વિચાર કરી તેમણે તે જંગલ-માંના ઝાડો ઉખેડી ઉખેડીને દૂર ફેંકવા માંડ્યાં અને એક મોટું મેદાન બનાવ્યું. થોડો વખત વ્યતીત થયા પછી દેવયોગે ત્યાં આગ લાગી, તેણે બંધકર રૂપ લીધું. દેવ લાગેલો જોઇ સર્વ જનાવરોથી મેદાન ભરાઇ ગયું અને ત્યાં સંકટામણ થઇ પડી. ત્યાં સર્વ હાથી-પણુ ગયા. તેમાં એક મોટો વૃદ્ધ હાથી હતો તેને બે ત્રણ દિવસ ઉભા રહેવું પડ્યું એટલે તેણે પોતાનો એક પગ ઉંચો કર્યો એટલે તે જગ્યા પર એક સસલાનું ખચ્યું આવીને બેસી ગયું. હાથીએ તે જોઇ વિચાર કર્યો કે જો હું પગ મૂકીશ તો બીજા સસલાનું ખચ્યું ચગદાઇને મરણ પામશે. આ પ્રમાણે દયા લાવી તે ત્રણ પગે ઉભો રહ્યો. આ પ્રમાણે ચાર પાંચ દિવસ પર્વત ઉભા રહેવાથી હાથીના પગે લોહી ચઢી આવ્યું અને તે સૂઝી ગયો. પાકીને ફાટી તેમાંથી લોહી પડવા માંડ્યું. હાથી પગે ઘણો હેરાન થયાથી તેનાથી ચાલી શકાયું નહિ. અંતે હાથી ત્યાં પડીને મરણ પામ્યો. તે હાથી ખીન્ન અવતારમાં મગધ દેશનો શ્રોણિત રાજા થયો.

પ્રિય વાંચકો, એક જીવ પર દયા લાવવાથી હાથીનો રાજા તરિકે અવતાર થયો. માટે આપણે દરેક જીવ પર દયા રાખવી જોઇએ. કસાઇઓ હજારો જીવનો ધાત કરી માંસ વેચે છે; પરંતુ જો કોઇ માંસ ખાનાર ન હોય તો તેને જીવધાત કરવાની જરૂર રહે નહિ. માટે “અહિંસા પરમો ધર્મઃ” સમજીને માંસને લાગ કરવો.

મહિરાથી થયેલો જાદવ કુળનો નાશ.

એક દિવસ શ્રી કૃષ્ણભગવાને રૂપીઓને કહ્યું “ તમે દારિકા-
માંથી નીકળી પીંડારા નામના તીર્થમાં જઈ વસો ” એટલે સર્વ
રૂપીઓ શ્રી કૃષ્ણની આજ્ઞાનુસાર પીંડારા નામક સ્થાનમાં જઈ વસ્યા-
તાં એક સમય યાદવ કુળના કુમારો-જાંબુવતીના પુત્રોએ પોતા-
નામાંના સાળ નામના એક માણસને સ્ત્રીનો પોશાક પહેરાવી તેને
પેટે એક લોહાનો તવો બાંધ્યો. પછી તેઓ જ્યાં દુર્વાસા રૂપી
આસન વાળીને બેઠા હતા ત્યાં રમત ગમત કરતા ગયા. તેમણે
રૂપીને કંડવત પ્રણામ કરીને કહ્યું “ હે રૂપીરાય, આ સ્ત્રી ગર્ભવતી
છે, તો એને પુત્ર થશે કે પુત્રી ? ” રૂપી મહારાજે ધ્યાન ધરીને
જેયું તો તેમને સત્ય હકીકત સમજાઈ. તેઓ સમજ્યા કે યાદવ
કુમારોએ મારી મરકરી કરી છે. આથી તેમને અતિ ક્રોધ ચઢ્યો
અને તેઓ યાદવ કુમારો પ્રત્યે બોલ્યા “ હે મૂખ લોકો, એ સ્ત્રી
એક મુશળને જન્મ આપશે અને તે મુશળ તમારા કુળનો નાશ
કરશે ” એ સાંભળી યદુકુળ કુમારો અતિ બેચેન થયા, પછી
તેમણે સાળના શરીર પરથી સ્ત્રીનાં કપડાં કઢાવી નાખ્યા અને
તેણી છોડી નાખ્યો તો તેમાંથી લોહાનું એક મુશળ નીકળ્યું. તે
જેમને તેઓ અતિ પરતાવા લાગ્યા. પછી સર્વ મુશળને લઈને ઘેર
ગયા અને રાજ સભામાં જઈ ઉઘસેન રાજને હકીકત કહી. તે
સાંભળી રાજ તથા યાદવ કુળનાં સર્વ માણસો બેચેન થઈ ગયા.
ઉઘસેને શ્રી કૃષ્ણને આ વાત કહ્યા વિના અને તેમની સલાહ લીધા
વિના તે મુશળ સમુદ્ર તટપર મોઢલી એક પથર પર તેને ધસાવી

નાખ્યું અને ધસતાં બચેલો કટકો સમુદ્રમાં ફેંકાવી દીધો. તે
 લોહાના કટકાને એક મત્સ્ય ગળી ગયું. ધસતાં જો રજકણો પડ્યા
 હતાં તે સમુદ્રના જળથી પ્રભાસ તરફ તથાઇ ગયાં અને તેમાંથી
 એક જાતની વનસ્પતી ઉગી નીકળી, ઉકત માછલું એક માછીની
 જાળમાં આબડું તેને ચીરતાં તેના પેટમાંથી એક લોહાની સળી
 નીકળી. તેને ઉકત માછીએ પોતાના બાણની અણી બનાવી. સર્વ
 બીના દુર્વાસા રૂપીના શાપથી બની હતી. પરંતુ કાંઈએ પણ તે
 શાપની નિવૃત્તિ કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો નહિ. એવામાં શ્રી કૃષ્ણ યાદવોને
 કહ્યું “દારિકામાં આપણા કુલમાં મોટા ઉત્પાતો થાય છે, માટે
 હવે અહીંયાં આપણે એક ધડી પણ રહેવું યુક્ત નથી. માટે ચાલો
 આપણે સર્વ પ્રભાસમાં જઈએ. અને ત્યાં ગંગા સ્નાન, દેવોપાસના,
 દેવપૂજન આદિ કરીએ.” પરંતુ બાવી મિથ્યા થતું નથી. પ્રભાસમાં
 જઈ સર્વ યાદવોએ એક દિવસ મૈત્રેય નામનો તિલ્લુ દાર પીધો
 અને તેથી સર્વની ખુદ્દિ બ્રષ્ટ થઈ તેઓ મહિમામહે લગાઈ કરવા
 લાગ્યા. લડતાં લડતાં જ્યારે તેમનાં હથિયાર ખુટી ગયાં ત્યારે
 તેઓ પેલાં રજકણોથી ઉગેલી વનસ્પતિ ઉખેડી ઉખેડી એકબીજાને
 મારવા લાગ્યા. આ લડાઈમાં સર્વ યાદવો મરણ પામ્યા. બાળીબદ્ધ
 યોગક્રિયાથી દેહનો ત્યાગ કર્યો પછી એક દિવસ શ્રી કૃષ્ણ એક
 પીપળના વૃક્ષની નીચે ખેડા હતા એવામાં એક તીર આવીને તેમના
 પગમાં લાગ્યું. ઉકત માછી શિકાર કરવાને આગ્યો હતો. અને
 તેણે દૂરથી શ્રી કૃષ્ણને મૃગ ધારીને ઉકત લોહાની અણીવાળું બાણ
 માર્યું હતું. બાણ માર્યા પછી તેણે પાસે આવીને જોયું તો શ્રી
 કૃષ્ણને બેશુધ્ધ પડેલા જોયા. થોડીવારે શ્રીકૃષ્ણને જરા શુદ્ધિ આવી

ત્યારે તે ગભરાઇને તેમની માફી માંગવા લાગ્યો. પછી શ્રીકૃષ્ણે તેને કહ્યું “ગભરાઈશ નહિ, મારી આજ્ઞા વડે તું સ્વર્ગમાં જા.” પછી તેને માટે વિમાન આવ્યું અને તેમાં બેસીને તે સ્વર્ગમાં ચાલ્યો ગયો, અને યાદવોની સ્ત્રીઓ ચિતા સળગાવી તેમાં બળી મુક. તત્પશ્ચાત્ દારિકા સમુદ્રમાં ડૂબી ગયું—માત્ર એક મર્મદર પાકી રહ્યું.

૨૭ || રાજપુત ગ્રંથાવલિ || ૨૮

રાજપુત બંધુઓની જાગૃતિને માટે અમે આ ગ્રંથમાળાની યોજના કરી છે. રાજપુત રાજા મહારાજાઓનાં જીવન ચરિત્ર રાજપુતોનો પ્રાચીન અર્વાચીન ઇતિહાસ, રાજપુતોની અવન-તિનાં કારણો તેમની ઉન્નતિના ઉપાયો વગેરે વિષયોપર ઉત્તમોત્તમ નિબંધો, લેખો વગેરે આ ગ્રંથમાળામાં પ્રસિદ્ધ થાય છે.

સત્વર ગ્રાહક થાઓ.

રત્નસિંહ દીપસિંહ પરમાર
ખીપળા શેરી, લાલ હરવાળા—મુરત.

જરૂર ખરીદો.

બેકનના નિબંધો—સુપ્રસિદ્ધ આંગ્રેજ વિદ્વાન લોડ
બેકનના ઉત્તમોત્તમ નિબંધો કીંમત રૂ. ૦-૬-૦

શારીરિક તથા માનસિક શિક્ષણ—અતિ જીવપ્રદ
કીંમત રૂ. ૦-૬-૦

સ્વામી હયાનંદનું જીવન ચરિત્ર—આર્ય સમાજના
સુપ્રસિદ્ધ સંસ્થાપકના નામથી ડાહ્ય અગ્રણી છે ? એમનું જીવન
ચરિત્ર વાંચવું તો હોય ઉક્તપુસ્તક મંગાવો કીં. રૂ. ૨-૦-૦

સર્વ પુસ્તકોનું પોસ્ટેજ ભુલું.

રત્નસિંહ દીપસિંહ પરમાર
ખીપળા શેરી, લાલ હરવાળા—મુરત.

રાજપુત ગ્રંથાવલિ

રાજપુત ગ્રંથોની ગણતરીને માટે અમે આ ગ્રંથમાં યોજના કરી છે. રાજપુત રાજ્ય મહારાજાઓનાં જીવન રાજપુતોનાં પ્રાચીન અર્ચાચીન કવિદાસ, રાજપુતોની આતિનાં કારણો તેમની ઉન્નતિના ઉપાયો વગેરે વિષય ઉત્તમોત્તમ નિબંધો, લેખો વગેરે આ ગ્રંથમાળામાં પ્રસિદ્ધ થા

 સત્વર આહુક થાઓ.

રત્નસિંહ દીપસિંહ પરમાર
પીપળા શેરી, લાલ દરવાજા—સુરત

 જરૂર ખરીદો.

બેકનના નિબંધો—સુપ્રસિદ્ધ આંગ્રેજ વિદ્વાન
બેકનના ઉત્તમોત્તમ નિબંધો કોમ્પિટ રૂ. ૦-૬-૦

શારીરિક તથા માનસિક શિક્ષણ—આર્થ બેક
કોમ્પિટ રૂ. ૦-૬-૦

સ્વામી દયાનંદનું જીવન ચરિત્ર—આર્થ સમાજ
સુપ્રસિદ્ધ સંસ્થાપકના નામથી કોણ અજાત છે એમનું જ
ચરિત્ર વાંચવું તો હૈયા ઉકતપુસ્તક મંગાવો કો. રૂ. ૨-૦

સર્વ પુસ્તકોનું પોસ્ટેલ બુક.

રત્નસિંહ દીપસિંહ પરમાર
પીપળા શેરી, લાલ દરવાજા—સુરત.

